

Smlouva o obchodním zastoupení a konkurenční doložka

Závazek obchodního zástupce po zániku výhradního obchodního zastoupení nekontaktovat klienty zastoupeného, může obsahově naplňovat znaky konkurenční doložky podle § 672a obch. zák., a proto s ním může být možné spojit též právní účinky co do spravedlivého odškodnění podle § 669 obch. zák.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Odo 1627/2006, ze dne 28.11.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobců a) P. B., a b) Ing. E. B., obou zastoupených JUDr. J. B., advokátkou proti žalované Č. P. a. s., o zaplacení 615.928,- Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 38 Cm 62/2002, o dovolání žalobce a) proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 22. září 2004, čj. 3 Cmo 191/2004-269, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 22. září 2004, čj. 3 Cmo 191/2004-269, v části odstavce prvního, již byl změněn rozsudek soudu prvního stupně tak, že se žaloba o zaplacení Kč 188.055,30 žalobci a) a Kč 94.821,70 žalobci b), oběma s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. od 1. listopadu 2001 do zaplacení, zamítá, se zrušuje a v tomto rozsahu se věc vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 1. dubna 2004, čj. 38 Cm 62/2002-240, rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci a) částku 376.111,30 Kč s 8,5 % úrokem z prodlení od 1. 11. 2001 do zaplacení a žalobkyni b) částku 189.643,70 Kč s 8,5 % úrokem z prodlení od 1. 11. 2001 do zaplacení (výrok I.), kdežto žalobu ohledně zaplacení částky 27.745,- Kč s 8,5 % úrokem z prodlení od 1. 11. 2001 do zaplacení žalobci a) a ohledně zaplacení částky 22.428,- Kč s 8,5 % úrokem z prodlení od 1. 11. 2001 do zaplacení žalobkyni b) zamítl (výrok II.). Ve výrocích III. a IV. rozhodl soud prvního stupně o náhradě nákladů řízení.

Předmětem řízení byly nároky žalobců na zaplacení provizí z uzavřených smluv o výhradním obchodním zastoupení a na odškodnění, spočívající v marně vynaložených nákladech v souvislosti s těmito smlouvami.

K odvolání žalované Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným rozsudkem rozhodl ve věci samé, že rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. potvrzuje v rozsahu povinnosti žalované zaplatit žalobci a) částku 188.056,- Kč a žalobkyni b) částku 94.822,- Kč, oběma s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. od 1. listopadu 2001 do zaplacení, jinak se mění tak, že žaloba o zaplacení částky 188.055,30 Kč žalobci a) a částky 94.821,70 Kč žalobkyni b), oběma s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. od 1. listopadu 2001 do zaplacení, se zamítá (odstavec první výroku). V odstavcích 2 a 3 výroku rozhodl odvolací soud o náhradě nákladů řízení.

Odvolací soud dospěl k závěru, že odvolání žalované je zčásti důvodné, přičemž zjištění soudu prvního stupně měl za správná a úplná, pokud šlo o předpoklady vzniku práva na odškodnění.

Správná je podle odvolacího soudu i zvažovaná možná výše provizí, avšak odvolací soud vytkl soudu prvního stupně, že nepřihlédl ke všem okolnostem, předpokládaným v ustanovení § 669 odst. 1 písm. b) obchodního zákoníku (dále též „obch. zák.“), aby bylo možno uzavřít, že odškodnění v určité výši je spravedlivé. Zákon totiž předpokládá, že okolnosti, které je třeba vzít v úvahu při stanovení výše odškodnění, zahrnují i to, zda byla nebo nebyla použita konkurenční doložka ve smyslu § 672a obch. zák. Jak bylo v řízení zjištěno, taková konkurenční doložka však ve smlouvách o výhradním obchodním zastoupení mezi žalobci a žalovanou sjednána nebyla. Tuto okolnost nelze přičítat k tíži jen jedné straně, když smlouva je dvoustranným právním úkonem. Žalobci nebyli ve své další podnikatelské činnosti nijak omezeni. Odvolací soud měl - na rozdíl od soudu prvního stupně - za to, že maximální výši odškodnění lze přiznat jen tam, kde konkurenční doložka sjednána byla, neboť jen v takovém případě lze ve smyslu § 669 odst. 1 písm. b) obch. zák. považovat takové odškodnění za spravedlivé. Smyslem takového odškodnění je kompenzovat možné ztráty z toho, že obchodní zástupce po určité dobu na určitém místě nemůže provozovat činnost, kterou dosud vykonával pro dřívějšího smluvního partnera. Tak tomu však v daném případě nebylo, protože oba žalobci mohli nadále pokračovat v tom, co znali. Proto podle názoru odvolacího soudu nebylo možno přiznat odškodnění v té výši, jak to učinil soud prvního stupně. S přihlédnutím ke všem okolnostem, jako je délka trvání smluv a především absence konkurenční doložky, dospěl tudíž odvolací soud k závěru, že nárok žalobců na odškodnění lze považovat za důvodný jen v rozsahu jedné poloviny částek přiznaných soudem prvního stupně, tj. pokud jde o žalobce a) činí odškodnění 188.056,- Kč, u žalobkyně b) pak 94.822,- Kč.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce a) dovolání, a to proti té části, kterou byla zamítnuta jeho žaloba o zaplacení částky 188.055,30 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % p. a. od 1. 11. 2001 do zaplacení. Jako důvod uvádí, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel rekapituluje, že se ve sporu domáhal odškodnění podle § 669 obch. zák., které soud prvního stupně přiznal, avšak odvolací soud dospěl k jinému právnímu názoru co do výše odškodnění, kterou uznal za spravedlivou pouze do výše poloviny žalované částky. Podle názoru dovolatele odvolací soud nijak nezduodnil rozsah krácení odškodnění, zejména ve vztahu ke skutečnosti, že žalobce se nedomáhal odškodnění v maximální možné výši a nijak se nevypořádal se závěrem soudu prvního stupně, ač jinak označil jeho zjištění za správná a úplná, že žalobcem požadovaná výše odškodnění odpovídá způsobu výpočtu, jenž byl mezi účastníky dohodnut.

Dovolatel namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil závazek žalobce pro období po ukončení smlouvy o výhradním obchodním zastoupení a v souvislosti s ustanovením § 672a odst. 1 obch. zák., jež definuje konkurenční doložku, poukazuje na to, že ve smlouvě mezi účastníky byl sjednán závazek žalobce 2 roky po ukončení smlouvy nekontaktovat klienty Č. V průběhu řízení bylo i výsledkem svědka žalované prokázáno, že jak ze strany žalobce, tak ze strany žalované bylo závazkem nekontaktovat míněno nevyvíjet činnost směřující k uzavření pojistných smluv ve prospěch jiné pojišťovny. Okruh osob, na který byl tento zákaz vztažen, byl vymezen klienty žalované. V ujednání není sice výslovně zmíněno území, na němž se stanovený okruh osob má nacházet, jak předpokládá obchodní zákoník, ale působení žalobce jako obchodního zástupce nebylo vůbec územně omezeno a tedy i omezení činnosti po skončení smlouvy o výhradním obchodním zastoupení bylo sjednáno vůči všem klientům žalované na území České republiky.

Podle názoru dovolatele je tedy předmětné smluvní omezení konkurenční doložkou ve smyslu § 672a obch. zák., nebo přinejmenším závazkem s rovnocennými účinky, neboť vybudovaný okruh zákazníků je pro obchodního zástupce v pojišťovnictví nejcennější hodnotou. Je proto přesvědčen, že jím požadovaná výše odškodnění je spravedlivá, jak to správně posoudil soud prvního stupně, kdežto napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel navrhuje, aby Nejvyšší soud napadenou část rozsudku Vrchního soudu zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soudu konstatoval, že dovolání je podle § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále též „o. s. ř.“) přípustné, poněvadž směřuje proti té části rozhodnutí odvolacího soudu, kterou byl změněn rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé, a je též důvodné.

Dovolání je podáno z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu v napadené části výroku I. spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.).

V daném rozsahu rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na právním posouzení (výkladu) ustanovení § 669 odst. 1 písm. b) a § 672a obch. zák.

Podle ustanovení § 669 odst. 1 obch. zák. obchodní zástupce má v případě ukončení smlouvy právo na odškodnění, jestliže a) zastoupenému získal nové zákazníky nebo rozvinul významně obchod s dosavadními zákazníky a zastoupený má dosud podstatné výhody vyplývající z obchodů s nimi, a b) placení tohoto odškodnění je spravedlivé, jsou-li vzaty v úvahu všechny okolnosti, zejména provize, kterou obchodní zástupce ztrácí a která vyplývá z obchodů uskutečněných s těmito zákazníky; tyto okolnosti zahrnují také použití nebo nepoužití konkurenční doložky ve smyslu § 672a.

Podle ustanovení § 672a odst. 1 obch. zák. ve smlouvě o obchodním zastoupení je možno písemně dohodnout, že obchodní zástupce nesmí po stanovenou dobu, nejdéle však 2 roky po ukončení smlouvy na stanoveném území nebo vůči stanovenému okruhu osob na tomto území vykonávat na vlastní nebo na cizí účet činnost, která byla předmětem obchodního zastoupení, nebo jinou činnost, která by měla soutěžní povahu vůči podnikání zastoupeného. Podle odst. 2 cit. ustanovení konkurenční doložka odporující podmínkám uvedeným v odstavci 1 je neplatná.

Dovolací soud dospěl k závěru, že mezi účastníky sjednaný závazek žalobce v čl. VI. bod 9 smlouvy o výhradním obchodním zastoupení ze dne 11. 1. 2001, že „se zavazuje, že po dobu 2 let po zániku výhradního obchodního zastoupení nebude kontaktovat klienty Č. a. s.“, naplňuje obsahově znaky konkurenční doložky podle § 672a obch. zák., a proto s ním lze spojit též právní účinky co do spravedlivého odškodnění podle § 669 obch. zák.

Právní posouzení odvolacího soudu tudíž správné není a dovolací soud proto napadené rozhodnutí v dotčené části zrušil a v tomto rozsahu věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem a odst. 3 věta první o. s. ř.).

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)